

Artis

De dieren
zijn dol op
de kerstboom
van de Dam

FOTO DIEUWERTJE BRAVENBOER

In Artis zijn ze dol op de boom van de Dam

De kerstboom op de Dam maakte na ontmanteling veel dieren blij: in Artis kreeg hij nog een tweede, zij het laatste leven.

Door **Susan Nortier**

AMSTERDAM. Precies een maand lang is het de meest gefotografeerde boom van Amsterdam. Maar in januari gaat 'ie neer, de kerstboom op de Dam. De avond ervoor zijn de 40.000 lampjes eruit gehaald. De volgende ochtend staat de 'bomenploeg' van de gemeente Amsterdam paraat om de 22 meter lange boom met beleid neer te halen.

Hans van Zurk is al twintig jaar betrokken bij de kerstboom op de Dam. De boom wordt zorgvuldig uitgezocht en is dit jaar uit Duitsland gehaald. „Hij moet piramidaal wezen, en een beetje body hebben”, vertelt Van Zurk. Het neerhalen van de boom heeft wat treurigs, maar dit exemplaar krijgt een volgend leven. De boom gaat naar Artis. Olifanten, maar ook andere dieren, zijn er namelijk dol op.

Bovenste 6 meter voor olifanten

De boom wordt op de Dam in stukken gezaagd. De bovenste 6 meter gaat met de eerste rit mee naar Artis voor de olifanten, de rest komt daarna en gaat naar andere dieren. Het is het tweede jaar dat de boom naar Artis gaat. Van Zurk mag zijn wagen ditmaal helemaal doorrijden tot aan het olifantenverblijf. De olifanten staan nog in hun binnenverblijf, maar kunnen Van Zurk via de open deuren zien langsrijden. „Ze hebben goed door dat er wat staat te gebeuren”, zegt hoofd diervoorzorging Peter Bleesing.

Zodra de boom naar een geschikte plek op het buitenverblijf is gesleept, mogen de olifanten ernaartoe. Sanuk, de jongste olifant, huppelt er op een draffe heen met haar moeder

Sanuks speelse gedrag past bij haar leeftijd (3), het olifantje is een peuter

Thong-Tai in haar kielzog. Moeder en dochter snuffelen even aan de boomtop en lopen daarna door. Dan komt bul (mannetjesolifant) Nicolai eraan, de verwachtingen wat hij zal doen zijn hooggespannen. Nicolai geeft de boom echter nauwelijks aandacht - hij loopt er doodleuk langs. „Dat was vorig jaar ook zo in het begin. Maar als stier [weer een ander woord voor mannetjesolifant] kan hij de boom uiteindelijk opeisen”, legt Bleesing uit. Als laatste ziet Yindee, de oudere zus van Sanuk, de boom. Ook zij geeft geen sjoege.

Niet Nicolai, maar de jonge Sanuk blijkt de meeste interesse te hebben in het nieuwe object in hun buitenverblijf. Ze keert terug naar de boom en stapt nieuwsgierig met haar poten door de grote takken heen, terwijl ze de boom onderzoekt met haar slurf. „Dit speelse gedrag past bij haar leeftijd, het is een peutertje. Ze is drie”, vertelt Bleesing. Sanuk trekt hier en daar takken los van de stam, knab-

belt er wat aan, en laat ze weer vallen. Dan doet ze iets onverwachts. Ze plant een stuk dennentak op haar hoofd. Daar blijft het even als een diadeem rechtop staan, wat een hilarisch gezicht is. Na enkele seconden valt de tak weer op de grond. Na verloop van tijd bemoeien ook Thong-Tai en Nicolai zich met de boom. Ze rukken met hun slurf takken los, gooien die een eind verderop weer neer en eten ervan.

Gedragsverrijking

Buitenstaanders zien het stuk kerstboom als speelgoed voor de dieren, maar Artis spreekt over „gedragsverrijkingsaanbod”. Het is een *hot topic*; Artis heeft een commissie die zich er intensief mee bezighoudt. „We proberen wat betreft gedragsverrijking zoveel mogelijk te differentiëren”, vertelt Bleesing, wat betekent dat dieren wisselende 'stimuli' krijgen die hen uitdagen om te bewegen en hun natuurlijke gedrag te vertonen.

Die stimuli kunnen speelobjecten zijn, zoals een bal waar Sanuk graag mee voetbalt, of voedsel. Via automatische *feeders* wordt voer op steeds andere tijden en plekken neergelegd. De kerstboom vervult een dubbelfunctie: olifanten vinden het leuk de boom te slopen, maar eten er ook graag wat van. Bleesing is olifantenspecialist. „Ik houd de know-how op het gebied van olifantenmanagement goed bij. Zo kunnen onze olifanten sinds het nieuwe buitenverblijf totaal zwemmen, helemaal kopje onder dus. Dat is veel beter dan pootje baden.” Olifanten vinden boomwortels ook interessant vertelt Bleesing, af en toe krijgen ze een stronk. „Je moet die wortels niet dagelijks geven, dan is het niet meer boeiend. Net zoals elke dag patat ons zou gaan vervelen.”

De tweede lading van de Dam is gearriveerd. Een grote hoop dennentakken wordt verdeeld over de 'savanne', het buitenverblijf van giraf-

fen, grote koedoes en Grévy-zebra's. Hoewel giraffen een afwachtend karakter wordt toegeschreven - Bleesing noemt ze „flegmatiek” - lopen ze er meteen op af. Een jonge giraf stoot rechtopstaande takken brutaal om met zijn neus, een oudere giraf steekt zijn nek midden door een tak waardoor deze als een krans om zijn hoofd hangt. Eén van de koedoes woelt met zijn grote hoorns uitgebreid door een stapel takken op de grond.

Kale stam

De rest van de kerstboom wordt de komende dagen verdeeld onder kamelen, Alpensteenbokken, gorilla's en mandrils (een apensoort). Vooral de mandrils zijn er gek op. De dieren kunnen zich de komende weken nog uitgebreid met de boom vermaken. In het olifantenverblijf is te zien wat zij uiteindelijk van de boomtop zullen overlaten: van een dennenboom uit de zomer rest slechts een kale stam met wat korte uitsteeksels.

Boven: **olifantje Sanuk** speelt vrolijk met takken van de kerstboom op de Dam. De bovenste 6 meter is voor de olifanten. Onder: **giraffen** steken hun hoofd door de takken.